

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 234/2025-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní sp. zn. 5C/305/2008 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní sp. zn. 5C/305/2008 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Pezinok **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Pezinok **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v označenom namietanom konaní po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní, a tiež navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 20 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 234/2025-18 z 29. apríla 2025 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca sa od žalovaného sťažovateľa domáhal zaplata 22 990,20 eur s príslušenstvom žalobou podanou na okresnom súde 1. decembra 2003. V merite rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 5C/305/2008-536 z 28. novembra 2016 okrem iného tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanú sumu žalobcovi. Po podaní odvolania rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 15Co/181/2018 z 31. marca 2021 tak, že prvoinštančné rozhodnutie potvrdil. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2Cdo/29/2022 z 29. októbra 2024 tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dôvodom vrátenia bolo procesné pochybenie okresného súdu spočívajúce vo vykonaní výsluchu svedkov bez toho, aby o tomto úkone riadne upovedomil sťažovateľa, resp. bez toho, aby mal riadne vykázané doručenie upovedomenia.

4. Spor sťažovateľa z hľadiska namietaných prietáhov v konaní bol ústavným súdom posudzovaný dvakrát. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016 bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu a sťažovateľovi nebolo priznané primerané finančné zadosťučinenie z dôvodu, že jeho obštrukčné správanie významne prispelo k vzniku zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

5. Ústavný súd neskôr nálezom č. k. IV. ÚS 304/2021-30 zo 17. augusta 2021 opäť vyslovil porušenie sťažovateľových práv a priznal mu finančné zadosťučinenie 1 500 eur, pričom posudzoval výhradne konanie na odvolacom súde.

6. Sťažovateľ v aktuálnej ústavnej sťažnosti za porušovateľa svojich práv označuje prioritne okresný súd, pretože v dôsledku jeho procesného pochybenia nie je spor ani po viac ako 21 rokoch ukončený. Uvedenú dobu považuje sťažovateľ z ústavného hľadiska za neprijateľnú.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení zo 4. júna 2025 stručne zhrnul, že vec sťažovateľa považuje za priemerne skutkovo a právne zložitú, opakované procesné návrhy strán, o ktorých bolo potrebné rozhodnúť, prispeli k celkovej dĺžke konania a že v období rokov 2020 – 2022 v dôsledku pandémie došlo k zrušeniu a opätovnému nariadeniu termínov pojednávania. Tiež uviedol, že vec bola 5. mája 2025 rozhodnutá.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd sa zamerlal na posúdenie ústavnej udržateľnosti napadnutého postupu okresného súdu v období od vydania, resp. právoplatnosti nálezu č. k. II. ÚS 828/2015-41 zo 14. apríla 2016, hoci sťažovateľ v ústavnej sťažnosti atakuje celkovú dĺžku konania od podania žaloby. Ústavný súd tiež neprihliadal na štádium odvolacieho konania v období od 13. novembra 2017 do 31. marca 2021, ktoré bolo predmetom nálezu č. k. IV. ÚS 304/2021-30 zo 17. augusta 2021. A napokon ústavný súd neskúmal obdobie od júna 2021 do októbra 2024, teda dovolacie štádium, pretože toto sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamietal.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka tohto občianskoprávneho konania podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci, keďže po skutkovej i právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevyomykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Napokon aj podľa názoru predsedu okresného súdu „*vec je skutkovo a právne priemerne zložitá*“.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd poukazuje na zvýšenú aktivitu sťažovateľa, pokiaľ ide o rôzne podania či žiadosti o preštudovanie spisu. Aj okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na

početné procesné návrhy, o ktorých bolo potrebné rozhodnúť. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 547/2023).

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v priebehu konania, tak ako je vymedzené (bod 7), vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu a predloženej chronológie. Okresný súd vo vymedzenom období postupoval relatívne plynulo, bez výraznejších období nečinnosti.

14. Ústavný súd však pri hodnotení postupu súdu poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bol zrušený potvrdzujúci rozsudok krajského súdu a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Dôvodom vrátenia veci bolo procesné pochybenie okresného súdu. Z uvedených skutočností vyplýva nesústredená a nesprávna činnosť okresného súdu, ktorá spôsobila prietahy v posudzovanom období napadnutého konania.

15. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014, III. ÚS 547/2023).

16. V dôsledku označenej nesústredenej a nesprávnej činnosti okresného súdu došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. V systematike ústavy, ako aj listiny sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – a contrario).

18. S ohľadom na vymedzený časový úsek napadnutého konania, ako aj konkrétny obsah porušenia označených práv sťažovateľa je možné uzavrieť, že v tomto prípade nešlo o prípad extrémnych prietahov v súdnom konaní a zároveň táto vec tiež nespádala do kategórie konaní, pri ktorých sa vyžaduje mimoriadna rýchlosť konania (napr. konania vo veciach maloletých či pracovnoprávne spory). Preto ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 4 výroku tohto nálezu).

19. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd pripomína, že v uvedených článkoch sú zakotvené základné princípy a postuláty Slovenskej republiky, ktoré sú implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu a sú premietnuté okrem iného aj do zakotvenia základných práv a slobôd ako základné právo na súdnu ochranu a na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov. Nepredstavujú však konkrétne základné práva alebo slobody, ktorých ochrany by sa sťažovateľ mohol pred ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy domáhať. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v tejto jej časti nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

20. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci rozhodol 5. mája 2025, ústavný súd už okresnému súdu neadresoval príkaz konať bez zbytočných prietáhov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

22. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom bolo poznačené nesústredenou činnosťou. Na druhej strane ústavný súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu už bolo vo veci rozhodnuté. Ústavnému súdu sa preto javí ako postačujúce priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu) a v prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet právneho zástupcu (bod 3 výroku tohto nálezu).

24. Pri výpočte výšky náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorej základná sadzba tarifnej odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za jeden úkon právnej služby predstavovala v roku 2025 sumu 371 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavovala v roku 2025 sumu 14,84 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania za dva úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 zvýšenú o DPH, čo predstavuje celkom sumu 949,17 eur.

25. Trovy konania sťažovateľa teda predstavovali spolu sumu 949,17 eur, ktorú je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2025

Robert Šorl
predseda senátu